

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Udhëzues rreth nenit 4 të Protokollit nr. 7 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut

E drejta për të mos u gjykuar ose dënuar
dy herë

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Botuesit ose organizatat që dëshirojnë ta përkthejnë dhe/ose ta riprodhojnë të plotë a pjesërisht këtë raport, në trajtë botimi të shtypur apo elektronik (në internet), janë të lutur t'i drejtohen publishing@echr.coe.int për t'u njohur me formalitetet e dhënies së lejes.

Ky udhëzues është përgatitur nga Dega e Hulumtimeve dhe e Bibliotekës, pranë Drejtorisë së Këshilltarit Juridik, dhe nuk e kushtëzon Gjykatën. Dorëshkrimi i është dhënë trajta përfundimtare më 1 dhjetor 2016 dhe mund t'i bëhen rishikime në redaktim.

Udhëzuesi mund të shkarkohet në adresën e mëposhtme: www.echr.coe.int (Case-law – Case-law analysis – Case-law guides).

Për çdo informacion të ri lidhur me botimet, jeni të lutur të shikoni llogarinë Twitter të Gjykatës: <https://twitter.com/echrpublication>.

Ky përkthim botohet në bazë të një marrëveshjeje me Këshillin e Evropës dhe Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut e tërë përgjegjësinë për të e mban vetëm përkthyesi.

© Këshilli i Evropës/Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, 2016

Tryeza e lëndës

Njoftim për lexuesin	4
I. Hyrje	5
II. Struktura e nenit	5
III. A janë të dy procedimet me natyrë “penale” ose “kriminale”?	6
A. Parime të përgjithshme	6
B. Shembuj	7
• Procedime disiplinore	7
• Rritje tatimi	7
• Heqje e lejes së drejtimit si pasojë e një dënimi penal	7
• Heqje lejeje ose license.....	8
• Leje qëndrimi	8
• Procedime disiplinore në burg (izolim).....	8
• Procedime dhe sanksione administrative.....	8
• Vepra të lehta	9
• Shkarkim	9
IV. A kanë të bëjnë të dy procedimet me “të njëjtën vepër” (“idem”)?	10
A. Parime të përgjithshme	10
B. Shembuj	10
V. A ka pasur përsëritje të të njëjtit procedim (“bis”)?	12
A. Vendimi i parë duhet të jetë “i formës së prerë”	12
B. A është i ri procedimi i dytë?	13
C. Përrjashtime	15
Lista e çështjeve të cituara.....	16

Njoftim për lexuesin

Ky udhëzues bën pjesë në serinë e Udhëzuesve rreth Konventës të botuar nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (më tej “Gjykata”, “Gjykata Evropiane” ose “Gjykata e Strasburgut”), me qëllimin për t’i informuar specialistët e së drejtës për vendimet themelore të dhëna prej saj. Në këtë rast, ky udhëzues analizon e përmbledh jurisprudencën lidhur me nenin 4 të Protokollit nr. 7 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (më tej “Konventa” ose “Konventa Evropiane”) deri më 1 dhjetor 2016. Lexuesi do të gjejë aty parimet kyç të përpunuara në këtë fushë si edhe precedentët përkatës.

Jurisprudenca e cituar është zgjedhur midis vendimeve pilote, të rëndësishme dhe/ose të kohëve të fundit*.

Vendimet e Gjykatës jo vetëm japin gjykim për çështjet që i paraqiten asaj, por shërbejnë gjithashtu edhe më gjerë për të qartësuar, ruajtur e zhvilluar normat e Konventës; ato japin kështu ndihmesë për respektimin, nga ana e shteteve, të zotimeve që këto kanë marrë në cilësinë e tyre si Palë Kontraktuese (*Irlanda k. Mbretërisë së Bashkuar*, 18 janar 1978, § 154, seria A nr. 25). Sistemi i krijuar nga Konventa ka pra si qëllim që të japë gjykim, në interesin e përgjithshëm, për pikat që i përkasin rendit publik, duke i ngritur më lart normat e mbrojtjes së të drejtave të njeriut dhe duke e zgjeruar jurisprudencën në këtë fushë tek e tërë bashkësia e Shteteve Palë në Konventë (*Konstantin Markin k. Rusisë* [DhM], nr. 30078/06, § 89, GjEDNj 2012).

Ky udhëzues përmban referime ndaj fjalëve kyç për secilin nen të Konventës ose të Protokolleve të saj shtesë që citohet aty. Pikat juridike të trajtuara në secilën çështje janë sintetizuar në një [listë fjalësh kyç](#), të marra nga fjalësi, i cili përmban terma të nxjerrë drejtpërdrejt (më së shumti) nga teksti i Konventës dhe i Protokolleve Shtesë të saj.

Baza e të dhënave të jurisprudencës së Gjykatës (HUDOC) jep mundësi për të bërë kërkime me anë fjalësh kyç. Kërkimi me anë fjalësh kyç lejon gjetjen e një grupi dokumentesh me një përmbajtje të ngjashme juridike (arsyetimi dhe konkluzionet e Gjykatës në secilën çështje janë përmbledhur me anë fjalësh kyç). Fjalët kyç që lidhen me secilën çështje figurojnë në skedën Hollësitë e Çështjes në HUDOC. Për më shumë informacione rreth bazës së të dhënave HUDOC, jeni të lutur të shikoni manualin e përdoruesit HUDOC.

* Hiperlidhjet e çështjeve të cituara në versionin elektronik të Udhëzuesit shpjen drejt tekstit në anglisht ose në frëngjisht (dy gjuhët zyrtare të Gjykatës) të vendimeve të dhëna prej kësaj të fundit si edhe, nëse është rasti, të vendimeve dhe raporteve të Komisionit Evropian për të Drejtat e Njeriut (më tej “Komisioni”). Me përjashtim të ndonjë shënimi të veçantë të vënë në dukje pas emrit të çështjes, referenca e cituar është ajo e një vendimi për themelin të dhënë nga një dhomë e Gjykatës. Shënimi “(vend. pran.)” shpie te një vendim i Gjykatës për pranueshmërinë, kurse shënimi “[DhM]” do të thotë se çështja është shqyrtuar nga Dhoma e Madhe.

I. Hyrje

Neni 4 i Protokollit nr. 7 – E drejta për të mos u gjykuar ose dënuar dy herë

“1. Askush nuk mund të ndiqet ose të dënohet penalisht nga gjykatat e të njëjtit shtet për një vepër për të cilën ai më parë është shpallur i pafajshëm ose dënuar me një vendim gjyqësor të formës së prerë, në përputhje me ligjin dhe procedurën penale të atij shteti.

2. Dispozitat e paragrafit të mësipërm nuk e pengojnë rihapjen e procesit, në përputhje me ligjin dhe procedurën penale të shtetit të interesuar, në rast se fakte të reja ose të zbuluara rishtazi, apo një mangësi themelore në procedurën e mëparshme janë të një natyre të tillë që mund ta cenojnë vendimin e dhënë.

3. Asnjë derogim nuk lejohet për këtë nen në përputhje me nenin 15 të Konventës.”

Fjalë kyç HUDOC

E drejta për të mos u gjykuar ose dënuar dy herë (P7-4)

Vepër penale (P7-4)

Dënim (P7-4)

Shpallje pafajësie (P7-4)

Gjykatë e të njëjtit shtet (P7-4)

Rihapje e procesit (P7-4)

Fakte të reja ose të zbuluara rishtazi (P7-4)

Mangësi themelore në procedurë (P7-4)

1. Protokollin nr. 7 i Konventës është hartuar më 1984. Neni 4 i tij ka si objek të ndalojë përsëritjen e procedimeve penale të mbyllura me vendim të formës së prerë (*non bis in idem*). Një ankesë e bazuar në nenin 4 të Protokollit nr. 7, dispozitë që dallon nga neni 6 i Konventës, duhet të shpallet e papranueshme në qoftë se shteti i paditur nuk e ka ratifikuar këtë protokoll ([Blokker k. Vendeve të Ulëta](#) (vend. pran.)).

II. Struktura e nenit

2. Neni 4 përmban tre paragrafë. Paragrafi i parë parashtron tre elemente përbërëse kyç të parimit *non bis in idem*:

1. të dy procedimet duhet të jenë me natyrë “penale”,
2. ato duhet të jenë për të njëjtën vepër, dhe
3. duhet të bëhet fjalë për një përsëritje ndjekjeje.

Elementi i tretë përbërës përfshin tre elemente të tjera:

- 3.1. vendimi i parë duhet të jetë “i formës së prerë”,
- 3.2. procedimi i dytë duhet të jetë i ri, dhe
- 3.3. ai nuk duhet t’i përkasë përjashtimit të parashtruar në paragrafin e dytë.

3. Shprehja “nga gjykatat e të njëjtit shtet” e kufizon zbatimin e këtij neni brenda rrafshit kombëtar. Organet e Konventës i kanë shpallur kështu të papranueshme ankesat lidhur me ndonjë përsëritje të

ndjekjeve në vende të ndryshme (*Gestra k. Italisë*, vendim i Komisionit; *Amrollahi k. Danimarkës* (vend. pran.); *Sarrja k. Polonisë* (vend. pran.), § 24)¹.

4. Sipas paragrafit të tretë, nuk është e mundur që të bëhet derogim nga neni 4 i Protokollit duke nxjerrë si argument nenin 15 të Konventës (derogim “në rast lufte ose rreziku tjetër publik që i kanoset jetës së kombit”).

III. A janë të dy procedimet me natyrë “penale” ose “kriminale”?

A. Parime të përgjithshme

5. Siç vihet në dukje në raportin shpjegues rreth Protokollit (§ 32), neni 4 zbatohet vetëm te “proces i penal”. Ai nuk përbën pra pengesë që personi në fjalë të bëhet, për të njëjtin akt, objekt edhe për ndjekje penale, edhe për një veprim me karakter të ndryshëm (për shembull, për një procedim disiplinor, në rastin e një nëpunësi).

6. Megjithatë, Gjykata ka thënë se cilësimi juridik i procedurës në të drejtën e brendshme nuk mund të jetë kriteri i vetëm me rëndësi për zbatueshmërinë e parimit *non bis in idem* në vështrim të nenit 4 § 1 të Protokollit nr. 7 dhe se, përndryshe, zbatimi i kësaj dispozite do të ishte në varësi të vlerësimit nga ana e Shteteve Kontraktuese, çka do të kishte rrezik të çonte në rezultate të papajtueshme me objektin dhe qëllimin e Konventës (*Serguei Zolotoukhine k. Ruisë* [DhM], § 52)². Ajo ka saktësuar se termat “procedurë penale” të përdorur në tekstin e nenit 4 të Protokollit nr. 7 duhet të interpretohen në dritën e parimeve të përgjithshme që zbatohen për shprehjet “akuzë penale” (“*criminal charge*”) dhe “masë dënimi” (“*penalty*”), të cilat figurojnë përkatësisht në nenin 6 dhe në nenin 7 të Konventës³. Sipas jurisprudencës së qëndrueshme të Gjykatës, ekzistenca ose jo e një “akuze penale” duhet të vlerësohet mbi bazën e tre kriterëve, të cilat quhen zakonisht me emrin “kriteret Engel” (*Engel me të tjerë k. Vendeve të Ulëta*, *Serguei Zolotoukhine k. Ruisë* [DhM], § 53). Gjykata, me kujdesin për koherencë në interpretimin e Konventës së vështruar në tërësi, çmon se është më mirë që zbatueshmëria e parimit *non bis in idem* të udhëhiqet nga kriteret e përkufizuara në vendimin *Engel (A e B k. Norvegjisë)* [DhM], §§ 105-107). I pari është cilësimi juridik i veprës në të drejtën e brendshme, i dyti vetë natyra e veprës dhe i treti shkalla e ashpërsisë së sanksionit që rrezikon të vendoset ndaj të interesuarit. Kriteri i dytë dhe ai i tretë janë alternativë dhe jo medoemos kumulativë. Sidoqoftë, kjo nuk e pengon zgjedhjen e një qasjeje kumulative po qe se analiza më vete sipas secilit kriter nuk e mundëson daljen në një konkluzion të qartë për sa i përket ekzistencës së një akuze penale (*Serguei Zolotoukhine k. Ruisë*, § 53; *Jussila k. Finlandës* [DhM], §§ 30-31).

7. Në qoftë se Gjykata ka mendimin që procedura e parë ose e dytë nuk është me natyrë “penale”, atëherë ajo e shpall normalisht ankesën e bërë mbi bazën e nenit 4 të Protokollit nr. 7 si të

1. Zbatimi i këtij parimi në rrafshin ndërkombëtar udhëhiqet nga të tjera *Konventa të Këshillit të Evropës*: Konventa Evropiane për Ekstradimin (1957), Konventa Evropiane për Vlefshmërinë Ndërkombëtare të Vendimeve Penale (1970), Konventa Evropiane për Transmetimin e Procedimeve për Çështje Penale (1972).

2. Që citon *Storbråten k. Norvegjisë*, ku citohet *Öztürk k. Gjermanisë* (21 shkurt 1984, § 49, seria A nr. 73).

3. Për sa i përket rrezes së veprimit të pjesës penale të nenit 6 dhe nocionit “akuzë penale”, shih faqet 7 deri 12 të *Udhëzuesit rreth nenit 6 (pjesa penale)*. Për sa i përket rrezes së veprimit të nenit 7 dhe nocionit “masë dënimi”, shih faqet 7 deri 10 të *Udhëzuesit rreth nenit 7*. Këta dy udhëzues gjenden në sajtin e Gjykatës në internet (www.echr.coe.int – Case-law).

papranueshme për arsye papajtueshmërie *ratione materiae* me Konventën në kuptimin e nenit 35 § 3 (shih, për shembull, [Paksas k. Lituanië](#) [DhM], § 69)⁴.

B. Shembuj

• *Procedime disiplinore*

8. Një numër i caktuar çështjesh kanë të bëjnë me paditës të cilët janë bërë objekt njëkohësisht edhe ndjekjeje ose dënimi penal, edhe procedimi disiplinor. Në çështjen [Kremzow k. Austrisë](#) (vendim i Komisionit), një gjyqtar në pension ishte shpallur fajtor konkretisht për vrasje, pastaj, në kuadrin e një procedimi disiplinor, autoritetet kishin gjykuar se të njëjtat ngjarje përbënin gjithashtu edhe shkelje disiplinore dhe e kishin dënuar atë gjyqtar me heqjen e të gjitha të drejtave që lidheshin me cilësinë e tij si gjyqtar në pension, duke përfshirë edhe të drejtat e tij për pension. Komisioni ka vënë në dukje se gjykata disiplinore, nga ana e saj, nuk e kishte “njohur fajtor” paditësin për veprat penale në fjalë, por ishte mbështetur te dënimi i dhënë nga gjykata penale kompetente dhe e kishte konsideruar veten si të kushtëzuar nga vendimi i kësaj gjykate të fundit. Ai ka qenë i mendimit se puna e juridiksionit disiplinor ishte mjaftuar kryesisht të shqyrtonte nëse, në këtë çështje, meqenëse paditësi ishte një gjyqtar në pension, kryerja e krimeve të rënda për të cilat ai ishte njohur fajtor përbënte edhe një shkelje disiplinore. Për mendimin e Komisionit, aty bëhej fjalë për ato masa ndëshkimore karakteristike që shumë të drejta disiplinore të Shteteve Kontraktuese i parashikonin për funksionarët e tyre në një rast të tillë: heqje e të drejtave që lidhen me statusin profesional të nëpunësit, duke përfshirë edhe humbjen e të drejtave për pension. Përderisa procedimi disiplinor ndaj paditësit nuk mund të cilësohej si “procedim penal” i ri, Komisioni ka qenë i mendimit se neni 4 i Protokollit nr. 7 nuk gjente vend për t’u zbatuar (shih gjithashtu [Demel k. Austrisë](#), vendim i Komisionit). Në çështjen [Kurdiv e Ivanov k. Bullgarisë](#), paditësve, punonjës të shoqërisë kombëtare të hekurudhave bullgare, u ishte dashur të kryenin disa punime saldimi mbi një vagon. Gjatë operacionit, ngarkesa e vagonit kishte marrë flakë. Një prej paditësve ishte bërë atëherë objekt procedimi administrativ për mosrespektim të rregullave të sigurimit dhe ishte detyruar të paguante një gjobë. Të dy paditësit ishin ndjekur pastaj penalisht për zjarrvënie të paqëllimshme ndaj objekteve me vlerë të konsiderueshme. Gjykata ka gjykuar se procedimi i parë nuk i përmbushte kriteret e duhura për t’u cilësuar si “akuzë penale” në kuptimin e nenit 4 të Protokollit nr. 7, pasi kishte nxjerrë konkretisht konkluzionin se ngjarjet në fjalë ishin elemente tipike të një shkeljeje me natyrë disiplinore (§ 42). Konkluzione të ngjashme për sa u përket disa masave disiplinore gjenden në vendimet për pranueshmërinë [Luksch k. Austrisë](#) (pezullim i përkohshëm i një llogaritari), [Banfield k. Mbretërisë së Bashkuar](#) (pushim nga puna i një punonjësi policie dhe heqje e të drejtave për pension ndaj të interesuarit) dhe [Klein k. Austrisë](#) (heqje e së drejtës për ushtrim të profesionit si avokat).

• *Rritje tatimi*

9. Gjykata ka gjykuar në disa vendime se procedurat për rritje tatimesh janë me natyrë “penale” në vështrim të nenit 4 të Protokollit nr. 7 (shik konkretisht [Manasson k. Suedisë](#) (vend. pran.), [Rosenquist k. Suedisë](#) (vend. pran.), [Pirttimäki k. Finlandës](#), §§ 45-48, dhe [Lucky Dev k. Suedisë](#), § 51). Kjo analizë është ripohuar kohët e fundit në vendimin [A e B k. Norvegjisë](#) [DhM], §§ 136-139.

• *Heqje e lejes së drejtimit si pasojë e një dënimi penal*

10. Në çështjen [Hangl k. Austrisë](#) (vend. pran.), paditësit i ishte bërë një procesverbal për tejkallim shpejtësie të lejuar dhe i ishte vënë dënim me gjobë. Pas kësaj, leja e tij e drejtimit ishte pezulluar për dy javë dy herë radhazi. Gjykata ka qenë e mendimit se heqja e lejes së drejtimit përbënte një masë parandaluese që kishte si qëllim garantimin e sigurisë së përdoruesve të rrugës dhe se, për rrjedhojë, nuk bëhej fjalë as për ndonjë ndjekje të re, as për ndonjë masë të re ndëshkimore për atë

4. Faqet 53 e 54 të [Udhërrëfyesit praktik për pranueshmërinë](#), i cili mund të gjendet në sajtin e Gjykatës në internet.

vepër për të cilën paditësi ishte njohur tashmë fajtor me vendim të formës së prerë. Në çështjen *Nilsson k. Suedisë* (vend. pran.), paditësi i ishte bërë një procesverbal për drejtim automjeti në gjendje të dehur me rrethana rënduese dhe për mosparaqitje të lejes së drejtimit. Për pasojë, ai ishte dënuar më vonë me një pezullim të lejes së tij të drejtimit për 18 muaj. Gjykata ka çmuar që, meqenëse ky pezullim ishte vendosur disa muaj pas dënimit penal, ai nuk synonte vetëm parandalimin dhe shkëshillimin për qëllime sigurie të përdoruesve të rrugës, por paraqiste edhe një karakter të theksuar ndëshkues. Duke vënë në dukje përveç kësaj se kjo masë ishte një pasojë e drejtpërdrejtë dhe e parashikueshme e dënimit të paditësit, ajo ka gjykuar që, ndonëse kjo shihej në rrafshin kombëtar si një masë administrative që synonte të garantonte sigurinë rrugore, ashpërsia e saj ishte e tillë që kishte vend për ta cilësuar si sanksion penal. Ajo ka dalë kështu në konkluzionin se ky pezullim lejeje përbënte një masë “penale” në vështrim të nenit 4 të Protokollit nr. 7 (shih gjithashtu *Maszni k. Rumanisë*, §§ 65-66).

- *Heqje lejeje ose license*

11. Në çështjen *Palmén k. Suedisë* (vend. pran.), paditësi ishte njohur fajtor për ushtrim dhune ndaj personit të bashkëjetueses së tij. Për rrjedhojë, prefektura ia kishte hequr lejen për mbajtje arme zjarri me arsyetimin që ai nuk ishte i aftë për të zotëruar një armë. Ajo kishte vënë në dukje se ai ishte njohur fajtor për një ushtrim dhune që bëhej edhe më i rëndë për faktin se kishte ndodhur në banesën e tij dhe se ishte drejtuar kundër një personi që kishte lidhje të ngushtë me të. Gjykata ka gjykuar se heqja e lejes për armëmbajtje të paditësit nuk ishte as nga natyra, as nga ashpërsia, një sanksion penal në vështrim të nenit 4 të Protokollit nr. 7. Ajo ka vënë në dukje se procedimi përkatës shihej në të drejtën kombëtare si një procedim administrativ, se ajo masë nuk ishte pasojë automatike e dënimit penal, se ky i fundit nuk kishte qenë faktori përcaktues i vendimit për heqjen e lejes për armëmbajtje, se qëllimi i nëntëshëm i kësaj heqjeje ishte më fort parandalues sesa ndëshkues, dhe se paditësi nuk varej profesionalisht nga mbajtja e kësaj lejeje. Ajo ka ndjekur një qasje të ngjashme në çështjen *Manasson k. Suedisë* (vend. pran.), e cila kishte të bënte me heqjen e një license taksie të bërë për mosrespektim nga ana e paditësit të detyrimeve të tij tatimore.

- *Leje qëndrimi*

12. Në çështjen *Davydov k. Estonisë* (vend. pran.), paditësi i ishte refuzuar lëshimi i një lejeje qëndrimi pjesërisht për arsyen se ai ishte bërë objekt për dënime penale. Gjykata ka gjykuar se refuzimi për të dhënë një leje qëndrimi ishte një masë administrative, e cila nuk përbënte një sanksion penal në kuptimin e nenit 4 të Protokollit nr. 7.

- *Procedime disiplinore në burg (izolim)*

13. Në çështjen *Toth k. Kroacisë* (vend. pran.), §§ 26-39, paditësi, gjatë kohës që vuante një masë dënimi me burgim, ishte njohur fajtor për fyerje ndaj gardianëve dhe ndëshkuar me një masë vënieje në izolim për njëzet e një ditë. Pas kësaj, ai ishte bërë objekt për një procedim penal dhe ishte njohur fajtor për dy akuza kanosjeje të bërë gjatë të njëjtave ngjarje. Gjykata ka gjykuar se procedimi i parë nuk ishte me natyrë penale. Ajo ka vënë në dukje se veprat në fjalë cilësoheshin në të drejtën kombëtare si vepra disiplinore dhe se, sado që natyra e akuzave nuk kishte qenë krejtësisht disiplinore, izolimi nuk e kishte zgjatur periudhën e masës së dënimit me burgim të paditësit dhe nuk përbënte kështu një heqje shtesë lirie, por vetëm një rëndim të kushteve të burgimit.

- *Procedime dhe sanksione administrative*

14. Në çështjen *Ruotsalainen k. Finlandës* (shih §§ 41-47 të vendimit), paditësi ishte ndalur nga policia për një kontroll rrugor dhe policët kishin vënë re se ai përdorte për kamionçinën e tij një karburant që taksohej më pak sesa nafta dizel për të cilën ajo ishte parashikuar. Atij i ishte vënë gjobë për mashtrim të vogël tatimor në kuadër të një procedure të shpejtë penale. Autoritetet kishin vënë re gjithashtu se, meqë paditësi e kishte pranuar që e kishte mbushur vetë kamionçinën e tij me karburant, ajo vepër përmbante element të qëllimshëm. Paditësi ishte bërë pastaj objekt i një procedimi administrativ, në përfundim të të cilit ai ishte detyruar të paguante diferencën e taksave.

Autoritetet kishin dalë në konkluzionin se ai kishte përdorur për kamionçinën e tij një karburant më pak të taksuar sesa nafta dizel dhe se, meqë nuk ua kishte sinjalizuar paraprakisht këtë modifikim as shërbimit të automjeteve, as doganës, ai duhej të paguante një shumë të barabartë me trefishin e diferencës së taksave. Gjykata ka vënë në dukje se paditësi ishte dënuar të paguante një gjobë në kuadrin e një procedure të shpejtë të cilësuar si “penale” në legjislacionin finlandez dhe se pastaj, ai ishte bërë objekt i një rivlerësimi takse mbi karburantin në kuadrin e një procedure administrative që nuk i përkiste regjimit penal, por atij tatimor. Ajo ka vërejtur se dispozita përkatëse u drejtohej të gjithë qytetarëve dhe jo vetëm ndonjë grupi me status specifik. Meqenëse shumica e taksës mbi karburantin ishte trefishuar, ajo ka çmuar se kjo masë duhej të shihej si një sanksion që synonte të parandalonte recidivin. Ajo ka dalë kështu në konkluzionin se natyra e veprës ishte e tillë që e bënte rivlerësimin e taksës një masë e cila i përkiste nocionit të “procedurës penale”.

15. Në çështjen *Grande Stevens me të tjerë k. Italisë* (§§ 94-101 e § 222), Gjykata ka gjykuar se gjobat e rënda administrative që u ishin vënë paditësve nga autoriteti i tregjeve financiare ishin me natyrë “penale” në vështrim qoftë të nenit 6 të Konventës, qoftë të nenit 4 të Protokollit nr. 7. Ajo ka gjykuar gjithashtu se rezerva e njoftuar nga Italia ndaj nenit 4 të Protokollit nr. 7, sipas së cilës kjo dispozitë mund të zbatohet vetëm për veprat e cilësuar si penale në të drejtën italiane, nuk ishte e vlefshme në vështrim të Konventës, sepse ishte tepër e përgjithshme dhe nuk i saktësonte ato dispozita të rendit juridik italian që e përjashtonin këtë apo atë vepër nga rrezja e veprimit të nenit 4 të Protokollit nr. 7 (§§ 204-211).

- *Vepra të lehta*

16. Në çështjen *Sergueï Zolotoukhine k. Rusisë* [DhM], paditësi ishte gjykuar fajtor për “prishje të vogla rendi” dhe ishte dënuar në bazë të Kodit të Shkeljeve Administrative me tri ditë ndalim administrativ. Gjykata ka vërejtur se, në rendin e brendshëm juridik, vepra në fjalë cilësohej si “administrative”, por ajo ka çmuar se fusha e përkufizuar si “administrative” në sistemin juridik rus e në disa sisteme të tjera përfshinte vepra që paraqitnin një ngjyrim penal, por që ishin tepër të lehta për t’i takuar së drejtës penale dhe procedurës penale. Ajo ka shënuar gjithashtu se, për vetë natyrën e saj, përfshirja si vepër e “prishjeve të vogla të rendit” nga Kodi i Shkeljeve Administrative synonte mbrojtjen e dinjitetit njerëzor dhe të rendit publik, vlera dhe interesa këto që i përkasin normalisht sferës mbrojtëse të së drejtës penale; se dispozita përkatëse e Kodit të Shkeljeve Administrative kishte parasysh vepra të kryera kundër të gjithë qytetarëve dhe jo kundër ndonjë grupi me status specifik; dhe se referimi ndaj karakterit “të lehtë” të veprave nuk e përjashtonte në vetvete cilësimin e tyre si “penale” në kuptimin autonom të Konventës, përderisa në tekstin e kësaj të fundit nuk ka asgjë që të lërë vend për të menduar se natyra penale e një vepre nënkupton medoemos njëfarë shkalle serioziteti. Ajo ka çmuar se qëllimet kryesore për ndëshkim e shkëqillim të veprës në fjalë konsiderohen si karakteristike për sanksionet penale. Për sa i përket shkallës se sa e rëndë ishte masa, ajo ka vërejtur se dispozita në fjalë parashikonte një dënim maksimal me pesëmbëdhjetë ditë burgim dhe se paditësi ishte dënuar si përfundim me një masë heqjeje lirie për tri ditë. Ajo ka rikujtuar se, në qoftë se masa e dënimit që parashikohej për paditësin dhe që i ishte dhënë atij efektivisht mishërohej në heqje lirie, atëherë duhej të prezumohej se akuzat e drejtuara kundër tij kishin një karakter “penal”. Ajo ka dalë në konkluzionin se natyra e veprës “prishje të vogla rendi” dhe serioziteti i masës së dënimit bënin që dënimi i dhënë kundër paditësit t’i përkiste nocionit “procedurë penale” në vështrim të nenit 4 të Protokollit nr. 7 (§§ 54-57) – shih, në të njëjtin drejtim, vendimin *Maresti k. Kroacisë* (§§ 55-61), i cili kishte të bënte me një masë dënimi me dyzet ditë burgim të dhënë për vepra të lehta.

- *Shkarkim*

17. Në çështjen *Paksas k. Lituanisë* [DhM] (§§ 65-68), Gjykata ka qenë e mendimit se procedura për shkarkim e nisur kundër Presidentit të Republikës për shkelje të rëndë të Kushtetutës ose shkelje të betimit presidencial, e cila ka çuar në ndërprerjen e mandatit të të interesuarit dhe në heqjen e së drejtës së tij për t’u zgjedhur, nuk i përkiste sferës “penale” në vështrim të neneve 6 e 7 të Konventës dhe të nenit 4 të Protokollit nr. 7.

IV. A kanë të bëjnë të dy procedimet me “të njëjtën veprë” (“*idem*”)?

A. Parime të përgjithshme

18. Parimi *non bis in idem* e ndalon ndjekjen ose gjykimin e një personi sërish për “të njëjtën veprë”. Në vendimin *Sergueï Zolotoukhine k. Rusisë* [DhM], Gjykata e ka pohuar se ajo kishte zgjedhur në të kaluarën qasje të ndryshme, në kuadrin e të cilave e kishte vënë theksin ose te karakteri i njëjtë i veprave pavarësisht nga cilësimi i tyre juridik (“e njëjta sjellje”, *idem factum*, *Gradinger k. Austrisë*, § 55), ose te cilësimi juridik, duke pranuar në këtë rast që të njëjtat akte mund të përbëjnë vepra të ndryshme (“përkim ideal veprash”, *Oliveira k. Zvicrës*, §§ 25-29), ose te fakti që dy vepra kanë ose jo të njëjtat “elemente thelbësore” (*Franz Fischer k. Austrisë*). Pasi ka shqyrtuar rrezën e veprimit të së drejtës për të mos u gjykuar ose dënuar dy herë për të njëjtën veprë, ashtu siç përcaktohet ajo në instrumentet e ndryshme ndërkombëtare (Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, Karta e të Drejtave Themelore e Bashkimit Evropian, Konventa Amerikane për të Drejtat e Njeriut) dhe ka shënuar se qasja që privilegjon cilësimin juridik të të dyja veprave është tepër kufizuese për të drejtat e individit, ajo ka qenë e mendimit se neni 4 i Protokollit nr. 7 duhet të kuptohet se e ndalon ndjekjen ose gjykimin e një personi për një “veprë” të dytë për sa kohë që kjo e fundit ka si zanafillë fakte të njëjta ose fakte që janë “në thelb” të njëjta me ato të veprës së parë (*Sergueï Zolotoukhine k. Rusisë* [DhM], §§ 79-82). Ajo ka saktësuar se pikënisja për shqyrtimin e pyetjes nëse faktet për të dy procedimet kanë qenë të njëjta ose në thelb të njëjta duhet të jetë krahasimi i parashtrimit të fakteve lidhur me veprën për të cilën paditësi ka qenë gjykuar tashmë me atë që ka të bëjë me veprën e dytë për të cilën ai akuzohet (§ 83). Ajo ka nënvizuar që pak rëndësi ka se cilat pjesë të këtyre akuzave të reja mbahen ose mënjanohehen si përfundim në procedimin e mëvonshëm, sepse neni 4 i Protokollit nr. 7 shpall një garanci kundër ndjekjeve të reja apo rrezikut për ndjekje të reja dhe jo ndalimin e një dënimi të dytë apo të një dhënieje të dytë pafajësie. Ajo ka thënë se asaj i duhet ta drejtojë shqyrtimin e saj tek ato fakte të cilat përbëjnë një tërësi rrethanash faktike konkrete ku del i përzier i njëjti autor e të cilat janë të lidhura pazgjydhshmërisht midis tyre në kohë dhe në hapësirë, sepse duhet të vërtetohet ekzistenca e këtyre rrethanave në mënyrë që të mund të jepet një dënim apo të mund të niset një ndjekje penale (§§ 83-84).

B. Shembuj

19. Parimet e vendosura në vendimin *Sergueï Zolotoukhine k. Rusisë* janë zbatuar më pas në disa çështje të tjera.

20. Në vendimin *Ruotsalainen k. Finlandës*, Gjykata ka shënuar se faktet që kishin qenë në zanafillë të të dyja procedimeve ishin thelbësisht të njëjtat: në të dyja rastet bëhej fjalë për përdorimin e një karburanti të taksuar më pak sesa nafta dizel. I vetmi ndryshim ishte mbajtja parasyshe e nocionit të qëllimit në procedimin e parë. Për rrjedhojë, Gjykata doli në konkluzionin se sanksioni i dytë kishte të bënte me të njëjtat fakte si i pari dhe se kishte pasur kështu përsëritje ndjekjeje, në shkelje të nenit 4 të Protokollit nr. 7 (§§ 50-57).

21. Në vendimin *Maresti k. Kroacisë*, Gjykata ka shënuar se, për të njëjtat akte të kryera në të njëjtin moment, paditësi ishte gjykuar fajtor për një veprë të lehtë dhe për një veprë penale. Në lidhje me këtë, ajo ka shënuar se përkufizimi i veprës së lehtë nuk i përfshinte aktet e rrahjes dhe plagosjes, ndërkohë që ky ishte një element kyç për të përbërë veprën penale të rrahjes e të plagosjes së rëndë, por se gjykata kompetente për vepra të lehta kishte thënë shprehimisht në vendimin e saj që paditësi ishte fajtor, konkretisht, se e kishte goditur viktimën në kokë me grushte dhe se i kishte rënë atij me grushte e me shkelma në të gjithë trupin. Sulmi fizik ndaj viktimës ishte kështu një element që përbënte veprën e lehtë për të cilën paditësi ishte shpallur fajtor. Në kuadër të procedimit penal të ndjekur pranë gjykatës bashkiake, paditësi ishte gjetur sërish fajtor, konkretisht, se e kishte

goditur viktimën. Gjykata ka çmuar se ishte e qartë që të dyja vendimet kishin të bënin saktësisht me të njëjtat ngjarje dhe me të njëjtat akte. Ajo ka dalë në konkluzionin se faktet që përbënin veprën e lehtë për të cilën ishte dënuar paditësi ishin në thelb të njëjtat me ato që përbënin veprën penale për të cilën ai ishte dënuar gjithashtu dhe se, për këtë arsye, kishte pasur shkelje të nenit 4 të Protokollit nr. 7 (§§ 63-64).

22. Në çështjen *Tsonyo Tsonev k. Bullgarisë (nr. 2)*, paditësi dhe një prej miqve të tij kishin pasur një grindje të dhunshme me një person të tretë në apartamentin e këtij të fundit, ku ata kishin shkuar. E thirrur nga fqinjët, policia e kishte arrestuar paditësin. Një javë më vonë, duke u mbështetur te raporti i hartuar nga policët rreth fakteve, kryetari i bashkisë, në zbatim të një vendimi bashkiak lidhur me rendin publik, e kishte dënuar paditësin me pagesën e një gjobe meqenëse ishte futur në banesën e një të treti dhe e kishte rrahur atë. Më vonë, për të njëjtat fakte, paditësi ishte vënë nën akuzë nga prokuroria për rrahje e plagosje dhe për dhunim banese, e pastaj ishte gjykuar fajtor për akuzën e rrahjes dhe të plagosjes. Gjykata ka vënë re se të njëjtat fakte – paditësi ishte futur në banesën e një individi dhe e kishte rrahur atë – gjendeshin njëherazi në zanafillë edhe të gjobës së vënë nga kryetari i bashkisë, edhe të ndjekjes së nisur nga prokuroria. Meqë paditësi nuk e kishte kundërshtuar gjobën, masa përkatëse kishte marrë formë të prerë. Juridiksionet e brendshme nuk i kishin dhënë fund procedimit penal të mëpasshëm, meqenëse jurisprudenca e qëndrueshme e Gjykatës së Lartë ishte se ndaj personave të sanksionuar tashmë në kuadrin e një procedimi administrativ mund të çelej një procedim penal. Gjykata ka gjykuar kështu që paditësi ishte dënuar dy herë – fillimisht në kuadrin e procedimit administrativ, pastaj në atë të procedimit penal – për të njëjtën sjellje, të njëjtat fakte dhe të njëjtën vepër, në shkelje të nenit 4 të Protokollit nr. 7 (§§ 52-57).

23. Disa çështje kanë të bëjnë me persona që kanë qenë objekt edhe i një procedimi penal për mashtrim tatimor e falsifikim të dokumentacionit kontabël, edhe i një procedure rivlerësimi tatimor.

Në çështjen *Pirttimäki k. Finlandës*, administrata tatimore, pas një kontrolli, kishte qenë e mendimit se paditësi kishte marrë dividendë të maskuar nga një shoqëri ku ai zotëronte një pjesë të kapitalit. Ajo kishte caktuar disa taksa shtesë dhe një rritje tatimesh njëherazi edhe ndaj të interesuarit, edhe ndaj shoqërisë në fjalë. Më pas, paditësi ishte njohur fajtor, në emër të shoqërisë, për një vepër në fushën e kontabilitetit, me arsyetimin se kishte hedhur të dhëna të rreme dhe mashtruese në regjistrat e shoqërisë, si edhe për mashtrim tatimor në rrethana rënduese. Gjykata ka shënuar se dy procedimet e para rridhnin nga fakti që shoqëria si edhe paditësi në deklaratën e tij tatimore personale nuk i kishin deklaruar disa të ardhura për disa ushtrime tatimore dhe se, në procedimin e dytë, paditësi ishte akuzuar, si përfaqësues i shoqërisë, për mashtrim tatimor në rrethana rënduese, ngaqë u kishte paraqitur shërbimeve tatimore të dhëna të rreme në emër të shoqërisë për njëfarë kohe. Ajo ka qenë e mendimit se dy procedimet përkatëse ishin pra procedimi tatimor i drejtuar kundër paditësit dhe procedimi penal. Ajo ka shënuar se faktet në zanafillë të njërit dhe të tjetrit ishin të ndryshëm dhe se personat e prekur nga këto dy procedime nuk ishin të njëjtët: në njërin bëhej fjalë për paditësin si person fizik, kurse në tjetrin bëhej fjalë për shoqërinë. Ajo ka vërejtur se as rrethanat nuk ishin të njëjtat: në njërin rast bëhej fjalë për një deklaratë tatimore lidhur me të ardhurat personale, ndërsa në tjetrin për një deklaratë tatimore të bërë në emër të një ndërmarrjeje; fjala ishte për dy deklarata të ndryshme, të cilat ishin bërë në formë të ndryshme e mbase në kohë të ndryshme, dhe deklarata e bërë për ndërmarrjen mund të kishte të bënte me persona të tjerë. Gjykata doli kështu në konkluzionin se dy procedimet e kundërshtuara nuk kishin të bënin me një tërësi të vetme rrethanash faktike konkrete që rridhnin nga ngjarje që paskëshin qenë identike apo në thelb të njëjtat (§§ 49-52).

Në çështjen *Shibendra Dev k. Suedisë* (vend. pran.), administrata tatimore kishte nxjerrë konkluzionin se të dhënat e paraqitura nga paditësi në deklaratën e tij tatimore ishin të rreme dhe se kishte vend për të kryer një rivlerësim në kuadrin e një procedure vetëgjykimore. Duke pasur parasysh keqadministrimin e ndërmarrjes së tij, paditësi ishte dënuar të paguante një rritje tatimesh. Përveç kësaj, për të njëjtat fakte, ai ishte bërë objekt i një procedimi penal në përfundim të të cilit ai ishte deklaruar fajtor për një vepër në rrethana rënduese në fushën e kontabilitetit si edhe për një

vepër në rrethana rënduese në fushën tatimore. Këto vepra kishin të bënin me të njëjtën periudhë me atë me të cilën lidheshin vendimet e administratës tatimore. Juridiksioni i brendshëm kishte dalë në konkluzionin se kontabiliteti i restorantit të paditësit kishte mangësi të rënda dhe se i interesuari e gruaja e tij nuk kishin deklaruar shuma të mëdha lidhur me fitimet e me TVSh-në dhe kishin nxjerrë përfitime të mëdha nga këto mosdeklarime. Gjykata ka vlerësuar se detyrimi që një sipërmarrës të hedhë shifra të sakta në regjistrat e tij ishte një detyrim më vete, i pavarur nga përdorimi i librave të llogarive për përcaktimin e detyrimeve tatimore. Ajo ka çmuar se, ndonëse nuk i kishte respektuar detyrimet e tij në fushën e kontabilitetit, paditësi do të kishte mundur më vonë ta respektonte detyrimin e tij për t'u paraqitur shërbimeve tatimore të dhëna të mjaftueshme e të sakta, për shembull duke korigjuar shënimet e hedhura në regjistrat e tij të kontabilitetit ose duke u përcjellë autoriteteve çdolloj dokumenti tjetër që mund t'u jepte atyre mundësi për ta vlerësuar me korrektësi bazën tatimore. Ajo ka gjykuar kështu se fakti që ai u kishte përcjellë shërbimeve tatimore dokumente të pasakta kontabël në mbështetje të deklaratës së tij tatimore dhe që nuk u kishte dhënë atyre dokumente të tjera të besueshme që t'u jepnin mundësi për të vlerësuar bazën e tij tatimore përbënin fakte të rëndësishme shtesë për procedimin tatimor, të cilat nuk bënin pjesë tek elementet në zanafillë të dënimit të dhënë për veprën në fushën kontabël. Në këto kushte, ajo ka qenë e mendimit se dy veprat në fjalë kishin dallime të mjaftueshme për të lënë vend që të dilej në konkluzionin se paditësi nuk ishte dënuar dy herë për të njëjtë vepër (§ 51, shih gjithashtu *Manasson k. Suedisë* (vend. pran.), 2003, dhe *Carlberg k. Suedisë*, §§ 69-70).

V. A ka pasur përsëritje të të njëjtit procedim (“bis”)?

A. Vendimi i parë duhet të jetë “i formës së prerë”

24. Neni 4 i Protokollit nr. 7 ka për objekt që ta ndalojë përsëritjen e procedimeve penale të përfunduara me vendim të formës së prerë. Sipas raportit shpjegues rreth Protokollit nr. 7, raport që i referohet nga ana e tij Konventës Evropiane rreth Vlefshmërisë Ndërkombëtare të Vendimeve Penale, një vendim është i formës së prerë në qoftë se ai, sipas shprehjes së ngulitur tashmë, e ka marrë fuqinë e gjësë së gjykuar. I tillë është rasti kur ai është i përvokueshëm, domethënë kur kundër tij nuk ka më mundësi mjetesh të zakonshme ligjore ose kur palët i kanë shteruar këto mjete apo i kanë lënë afatet të kalojnë pa i ushtruar ato (*Sergueï Zolotoukhine k. Ruisë* [DhM], § 107). Vendimet kundër të cilave ka mundësi mjetesh të zakonshme ligjore nuk përfitojnë nga garancia që përmban neni 4 i Protokollit nr. 7 për aq kohë sa nuk ka përfunduar afati i apelimit (§ 108). Përkundrazi, mjetet e jashtëzakonshme ligjore, si ndonjë kërkesë për rihapje të procedurës apo ndonjë kërkesë për zgjatje të një afati të përfunduar, nuk merren fare parasysh kur është fjala për të përcaktuar nëse procedura ka përfunduar me vendim të formës së prerë apo jo. Edhe pse këto mjete ligjore përfaqësojnë një vazhdim të procedurës së parë, karakteri “i formës së prerë” të vendimit nuk varet nga ushtrimi i tyre (§ 108).

25. Në çështjen *Sundqvist k. Finlandës* (vend. pran.), Gjykata ka gjykuar, në dritën e së drejtës së brendshme të zbatueshme, se vendimi i një prokurori për të mos nisur ndjekje nuk duhej të konsiderohej si një vendim “i formës së prerë” dhe se, për rrjedhojë, as fakti që Prokurori i Përgjithshëm kishte vendosur më vonë që të hapte një procedurë ndaj paditësit, as dënimi i mëpasshëm i të interesuarit nuk përbënin ndonjë procedim të ri që përfshihej në rrezën e veprimit të nenit 4 të Protokollit nr. 7. Ajo ka thënë gjithashtu në çështje të ndryshme se heqja dorë nga ndjekja penale nga ana e një prokurori nuk është e barasvlershme as me një dënim, as me një shpallje pafajësie dhe se, për rrjedhojë, neni 4 i Protokollit nr. 7 nuk gjen zbatim në këtë situatë (*Smirnova e Smirnova k. Ruisë* (vend. pran.), *Harutyunyan k. Armenisë* (vend. pran.), *Marguš k. Kroacisë* [DhM], § 120; shih gjithashtu, rreth një shtrimi të përkohshëm me detyrim në një spital psikiatrik, të urdhëruar nga një prokuror, *Horciag k. Rumanisë* (vend. pran.)). Kjo dispozitë nuk është e zbatueshme as në mbylljen e një procedimi penal të vendosur për arsye të amnistimit të akteve që përbëjnë shkelje të rënda të të drejtave themelore, si krime lufte kundër popullsisë civile (*Marguš k.*

Kroacisë [DhM], §§ 122-141). Në lidhje me këtë, Gjykata ka thënë se do të ishte në kundërshtim me detyrimet që i takojnë shtetit në bazë të neneve 2 dhe 3 të Konventës që të amnistohen veprat e vrasjes ose të keqtrajtimit të kryera ndaj civilëve, dhe ajo ka vënë në dukje ekzistencën e një prirjeje në rritje në të drejtën ndërkombëtare për ta konsideruar si të papranueshëm amnistimin e shkeljeve të rënda të të drejtave të njeriut. Për rrjedhojë, ajo ka dalë në përfundimin se ngritja e një aktakuze të re ndaj një personi të amnistuar për akte të tilla nuk duhet të përfshihet në rrezën e veprimt të nenit 4 të Protokollit nr. 7 (*po aty*).

B. A është i ri procedimi i dytë?

26. Neni 4 të Protokollit nr. 7 e ndalon përsëritjen e procedimeve penale të përfunduara me vendim të formës së prerë. Ai sanksionon jo vetëm të drejtën për të mos u dënuar dy herë, por edhe të drejtën për të mos u ndjekur ose gjykuar dy herë. Ai zbatohet edhe atëherë kur ndjekja nuk ka përfunduar me një dënim (*Sergueï Zolotoukhine k. Ruisë* [DhM], §§ 110-111, lidhur me një shpallje pafajësie në përfundim të procedimit të dytë).

27. Gjykata ka thënë se neni 4 i Protokollit nr. 7 e ndalon qartësisht nisjen e një procedimi të ri në qoftë e i pari është përfunduar me një vendim të formës së prerë (*Sergueï Zolotoukhine k. Ruisë*).

28. Neni 4 i Protokollit nr. 7 nuk e ndalon që të kryhen paralelisht disa procedime të njëkohshme (*litis pendens*). Në një rast të tillë, nuk mund të pretendohet që paditësi të jetë ndjekur disa herë “për arsye të një veprë për të cilën ai tashmë është shpallur i pafajshëm apo dënuar me një vendim të formës së prerë” (*Garaudy k. Francës* (vend. pran.)). Gjithashtu, nga pikëpamja e Konventës nuk është ndonjë gjë problematike që, në rastin e dy procedimeve të njëkohshme, nga i dyti të hiqet dorë pasi ka marrë formë të prerë vendimi që e mbyll të parin (*Zigarella k. Italisë* (vend. pran.)). Mirëpo, në qoftë se nuk hiqet dorë nga procedimi i dytë, Gjykata del në përfundimin se ka pasur përsëritje të ndjekjes e, për këtë arsye, shkelje të nenit 4 të Protokollit nr. 7 (*Tomasović k. Kroacisë*, §§ 29-32, *Muslija k. Bosnjë-Hercegovinës*, §§ 36-37, *Nykänen k. Finlandës*, §§ 47-54, *Glantz k. Finlandës*, §§ 57-64).

29. Megjithatë, Gjykata, në kuadrin e disa çështjeve që kanë pasur të bëjnë me heqjen e lejes së drejtimit, ka gjykuar gjithashtu se, ndonëse ishin dhënë sanksione të ndryshme (sanksione penale dhe heqje leje drejtimi) lidhur me të njëjtat fakte (drejtim automjeti në gjendje të dehur ose tejkallim i kufirit të shpejtësisë së lejuar) nga ana e autoriteteve të ndryshme në kuadrin e disa procedimeve të ndryshme, midis tyre kishte një lidhje mjaft të ngushtë, nga pikëpamja materiale dhe kohore, në mënyrë që ato të konsideroheshin se bënë pjesë në të njëjtin procedim (*Nilsson k. Suedisë* (vend. pran.) dhe *Maszni k. Rumanisë*, §§ 68-70). Në këto çështje, ajo ka dalë në konkluzionin se paditësit nuk ishin gjykuar as dënuar për herë të dytë për arsye të një veprë për të cilën ata kishin qenë tashmë objekt i një dënimi të formës së prerë dhe se nuk kishte kështu përsëritje procedimi në kundërshtim me neni 4 § 1 të Protokollit nr. 7 të Konventës. Për shembull, në çështjen *Boman k. Finlandës*, paditësi ishte dënuar, për një vepër qarkullimi rrugor, me një pezullim të lejes së drejtimit. Pas kësaj, prefektura dhe juridiksionet administrative e kishin zgatur këtë pezullim në kuadrin e një procedimi më vete. Gjykata ka shënuar se vendosja e pezullimit të dytë presupozonte që paditësi të ishte gjykuar tashmë fajtor për veprën e qarkullimit rrugor. Ajo ka qenë gjithashtu e mendimit se vendimi për ta zgatur pezullimin e lejes, i marrë pak pas vendimit të dhënë në procedimin penal, mbështetej drejtpërdrejt te dënimi i formës së prerë të paditësit nga Gjykata e Rrethit për veprën e qarkullimit rrugor dhe nuk përmbante kështu një shqyrtim më vete nga ana e policia as për veprën, as për sjelljen në fjalë. Ajo ka dalë pra në konkluzionin se të dy procedimet ishin të lidhura thelbësisht midis tyre, nga pikëpamja materiale dhe kohore, dhe se ato përbënin kështu të njëjtin procedim të vetëm në vështrim të nenit 4 të Protokollit nr. 7 të Konventës (shih gjithashtu *Rivard k. Zvicrës*, §§ 28-34).

30. Gjykata ka shqyrtuar rastin e sanksioneve tatimore në disa çështje lidhur me Finlandën e me Suedinë (*Häkka k. Finlandës*, *Nykänen k. Finlandës*, *Glantz k. Finlandës*, *Rinas k. Finlandës*, *Österlund k. Finlandës*, *Kiiveri k. Finlandës* dhe *Lucky Dev k. Suedisë*). Në këto çështje, ajo ka shënuar se, në sistemin finlandez e atë suedez, sanksionet penale dhe administrative vendoseshin nga autoritete të

ndryshme pa pasur kurrfarë lidhjeje midis procedimeve: në secilin rast, edhe njëri procedim, edhe tjetri ishin ndjekur veçmas e në mënyrë të pavarur deri në përfundimin e tyre me vendim të formës së prerë. Për më tepër, sanksionet e vendosura në kuadrin e njërit procedim nuk ishin marrë parasysh nga instanca që kishte marrë vendim në kuadrin e procedimit tjetër kur ajo kishte përcaktuar seriozitetin e sanksionit, dhe nuk kishte asnjë ndërveprim ndërmjet autoriteteve kompetente. Përveç kësaj, Gjykata ka vërejtur se rritjet e tatimeve ishin vendosur pas një shqyrtimi të sjelljes së paditësit dhe të përgjegjësisë së tij në vështirësi të së drejtës tatimore, të bërë pavarësisht nga vlerësimi i realizuar në kuadrin e procedimit penal. Ajo ka qenë e mendimit se kjo situatë ishte e ndryshme nga ajo e çështjeve lidhur me pezullime lejesh drejtimi që asaj i ishte dashur të shqyrtonte më parë, ku vendimi për pezullim të lejes mbështetej drejtpërdrejt te një dënim i parashikuar ose i formës së prerë për një vepër qarkullimi rrugor dhe nuk përmbante kështu ndonjë shqyrtim më vete të veprës ose të sjelljes në fjalë. Për rrjedhojë, ajo ka dalë në konkluzionin se nuk kishte ndonjë lidhje të ngushtë, nga pikëpamja materiale dhe kohore, ndërmjet procedimit penal dhe procedimit tatimor.

31. Në çështjen *A e B k. Norvegjisë* [DhM], Gjykata ka shqyrtuar sistemin norvegjez të procedurës së dyfishtë penale dhe administrative në rast deklarimesh tatimore jokorrekte. Ajo ka shtjelluar parimin e sipërpërmendur të “lidhjes materiale dhe kohore mjaft të ngushtë” ndërmjet procedurave dhe ka thënë se mënyra më e sigurt për t’u kujdesur për respektimin e nenit 4 të Protokollit nr. 7 është që të parashikohet një procedurë me vetëm një nivel, e cila mundëson bashkimin e degëve paralele të regjimit juridik që udhëheq veprimtarinë në fjalë, në mënyrë që të përmbushen në kuadrin e një procesi të vetëm nevojat e ndryshme që ndjek shoqëria në kundërpërgjigjen e saj përballë kryerjes së një vepre, por se neni 4 i Protokollit nr. 7 nuk e përjashtonte ndjekjen e procedurave të dyfishta, madje deri në fund të tyre, mjafton që të plotësohen disa kushte. Kështu, shteti i paditur duhet të vërtetojë në mënyrë bindëse se procedurat e dyfishta në fjalë kanë qenë të bashkuara nga një “lidhje materiale dhe kohore mjaft e ngushtë” (§ 130). Elementet me rëndësi që duhet të merren parasysh për të vendosur nëse ekziston ose jo një lidhje materiale dhe kohore “mjaft e ngushtë” janë konkretisht si më poshtë (§ 132):

– pika nëse procedurat e ndryshme synojnë qëllime bashkëplotësuese dhe kanë të bëjnë kështu, jo vetëm *in abstracto* por edhe *in concreto*, me aspekte të ndryshme të aktit të dëmshëm ndaj shoqërisë për të cilin është fjala;

– pika nëse dyfishësia e procedurave në fjalë është një pasojë e parashikueshme, si ligjrisht ashtu edhe praktikisht, e së njëjtës sjellje të ndëshkuar (*idem*);

– pika nëse procedurat në fjalë janë ndjekur në një mënyrë që e shmang sa të jetë e mundur çdo përsëritje në grumbullimin e në vlerësimin e provave, sidomos në saje të një ndërveprimi të përshtatshëm ndërmjet autoriteteve të ndryshme kompetente, në të cilin shihet qartë se përcaktimi i fakteve i bërë në njërin nga procedurat është marrë te tjetra;

– e sidomos, pika nëse sanksioni i vendosur në përfundim të procedurës që mbaron e para është marrë parasysh në procedurën që mbaron e fundit, në mënyrë që i interesuari të mos ngarkohet më në fund me një barrë të tepruar, meqenëse ky rrezik i fundit ka më pak gjasa të paraqitet po qe se ekziston një mekanizëm rregullues i konceptuar për të siguruar që shumica e përgjithshme e të gjitha dënimeve të dhëna të jetë e përpjesëtuar.”

Përveç kësaj, Gjykata ka theksuar se masa në të cilën procedura administrative paraqet karakteristikat e një procedure të zakonshme penale, sidomos karakteristikat e saj turpëruese, është një element i rëndësishëm, dhe se, për më tepër, edhe në qoftë se lidhja *materiale* është mjaft e fuqishme, kushti i lidhjes *kohore* prapëseprapë mbetet dhe duhet të përmbushet. Ajo ka saktësuar se, megjithatë, të dyja procedurat nuk duhet të ndiqen njëkohësisht nga fillimi deri në fund, sepse shteti duhet të ketë aftësinë për të zgjedhur ndjekjen e procedurave në mënyrë progresive në qoftë se kjo mënyrë veprimi përlligjet me një merak efektshmërie dhe miradministrimi të drejtësisë, ndjek qëllime të ndryshme shoqërore dhe nuk i shkakton ndonjë dëm të shpërpjesëtuar të interesuarit. Sidoqoftë, duhet të ketë përherë një lidhje *kohore* mjaft të ngushtë, në mënyrë që individi të mos i nënshtrohet pasigurisë e zvarritjeve dhe që procedurat të mos shtrihen tepër gjatë në kohë, edhe në

qoftë se regjimi kombëtar përkatës parashikon një mekanizëm “të integruar” që përmban një komponent administrativ dhe një komponent penal të ndarë nga njëri-tjetri. (§ 134).

Duke i zbatuar këto parime te faktet e çështjes në fjalë, Gjykata ka çmuar se vërtetohej që, ndonëse paditësve u ishin vënë sanksione të ndryshme nga dy autoritete të ndryshme dhe gjatë procedurash të ndryshme, midis këtyre të fundit ekzistonte megjithatë një lidhje mjaft e ngushtë, si materiale ashtu edhe kohore, “për t’i konsideruar ato se përfshiheshin në mekanizmin e integruar të sanksioneve të parashikuara nga e drejta norvegjeze” në rast mosdeklarimi të dhënash për disa të ardhura në një deklaratë tatimore. Ajo ka gjykuar kështu që procedura e dyfishtë nuk përbënte një përsëritje ndjekjeje që ndalohej nga neni 4 i Protokollit nr. 7 të Konventës (§§ 144-147 dhe §§ 149-154).

C. Përjashtime

Neni 4 § 2 i Protokollit nr. 7

“2. Dispozitat e paragrafit të mësipërm nuk e pengojnë rihapjen e procesit, në përputhje me ligjin dhe procedurën penale të shtetit të interesuar, në rast se fakte të reja ose të zbuluara rishtazi, apo një mangësi themelore në procedurën e mëparshme janë të një natyre të tillë që mund ta cenojnë vendimin e dhënë.”

Fjalë kyç HUDOC

Rihapje e procesit (P7-4)

Fakte të reja ose të zbuluara rishtazi (P7-4)

Mangësi themelore në procedurë (P7-4)

32. Neni 4 i Protokollit nr. 7 bën një dallim të qartë midis ndjekjes ose gjykimit rishtas të një personi, përçapje kjo e ndaluar nga paragrafi i parë, dhe rihapjes së procesit në rrethana të jashtëzakonshme, masë kjo e parashikuar në paragrafin e dytë, ku parashtrohet shprehimisht mundësia që një individ t’i duhet të përgjigjet përsëri për të njëjtat akuza, në përputhje me të drejtën e brendshme, në qoftë se një çështje rihapet si pasojë e daljes së fakteve të reja apo e zbulimit të një mangësie themelore në procedurën e mëparshme.

33. Në çështjen *Nikitine k. Ruisë*, paditësi ishte gjykuar për tradhti përmes spiunazhit dhe nxjerrjes në rrethana rënduese të sekreteve shtetërore. Ai ishte shpallur i pafajshëm me një vendim të formës së prerë të Gjykatës së Lartë. Prokurori i Përgjithshëm i kishte kërkuar Presidiumit të Gjykatës së Lartë rishqyrtimin e çështjes në kuadrin e procedurës për rishikim (e cila përfshinte një vlerësim të ri të ligjit të zbatueshëm si edhe të fakteve dhe provave që figuronin në dosje) si edhe kthimin e çështjes në hetuesi për rihapjen e hetimit. Kërkesa e tij ishte rrëzuar. Gjykata ka vënë re se legjislacioni kombëtar e lejonte një rishqyrtim të tillë në qoftë se ky motivohej me frikën për ndonjë gabim gjyqësor rreth ndonjë pike juridike ose procedurale dhe se, kur kërkesa për rishikim deklarohet e pranueshme, rishikimi mund të shkonte deri në shfuqizimin e të gjitha vendimeve të mëparshme dhe të shprehej rreth akuzave penale me një vendim të ri. Ajo ka çmuar se, për këtë arsye, kjo mund të konsiderohej si një lloj i veçantë rihapjeje e procesit, që i takonte nenit 4 § 2 të Protokollit nr.7 (§§ 42-49, shih gjithashtu *Bratyakin k. Ruisë* (vend. pran.), *Fadin k. Ruisë*, §§ 30-32, *Goncharovy k. Ruisë* (vend. pran.), *Savinski k. Ukrainës* (vend. pran.) dhe *Xheraj k. Shqipërisë*, §§ 71-74). Në vendimin e tij në çështjen *Korppoo k. Finlandës*, Komisioni kishte thënë se, në mënyrë që prokuroria të mund të përcaktonte nëse kishte vend për të kërkuar rihapjen e çështjes, policia nuk duhej të pengohej në bazë të nenit 4 § 1 të Protokollit nr. 7 që t’i vazhdonte hetimet e saj pas shpalljes së pafajësisë për një të dyshuar.

Lista e çështjeve të cituara

Jurisprudenca e cituar në këtë udhëzues u referohet disa vendimeve të dhëna nga Gjykata Evropiane, si edhe disa vendimeve e raporteve të Komisionit Evropian të të Drejtave të Njeriut (më tej “Komisioni”).

Përveçse kur ka ndonjë shënim të veçantë të vënë pas emrit të çështjes, referenca e cituar është ajo e një vendimi për themelin të dhënë nga një dhomë e Gjykatës. Shënimi “(vend. pran.)” i referohet një vendimi për pranueshmërinë të Gjykatës, kurse shënimi “[DhM]” do të thotë se çështja është shqyrtuar nga Dhoma e Madhe.

Hiperlidhjet e çështjeve të cituara në versionin elektronik të këtij udhëzuesi shpjen drejt bazës së të dhënave HUDOC (<<http://hudoc.echr.coe.int>>), e cila lejon qasje në jurisprudencën e Gjykatës (vendime Dhome të Madhe, Dhome e Komiteti, çështje të njoftuara, mendime këshillimore dhe përmbledhje juridike të nxjerra nga Shënimi informativ rreth jurisprudencës), si edhe në atë të Komisionit (vendime dhe raporte) e në rezolutat e Komitetit të Ministrave.

Gjykata i jep vendimet e saj në anglisht dhe/ose në frëngjisht, dy gjuhët e saj zyrtare. Baza e të dhënave HUDOC jep gjithashtu qasje të përkthime të disa prej çështjeve kryesore të Gjykatës në afro tridhjetë gjuhë jozyrtare. Përveç kësaj, ajo përmban lidhje drejt rreth njëqind përmbledhjesh jurisprudencë në linjë të prodhuara nga të tretë.

—A—

A e B k. Norvegjisë [DhM], nr. 24130/11 e 29758/11, GjEDNj 2016
Amrollahi k. Danimarkës (vend. pran.), nr. 56811/00, 28 qershor 2001

—B—

Banfield k. Mbretërisë së Bashkuar (vend. pran.), nr. 6223/04, 18 tetor 2005
Blokker k. Vendeve të Ulëta (vend. pran.), nr. 45282/99, 7 nëntor 2000
Boman k. Finlandës nr. 41604/11, 17 shkurt 2015
Bratyakin k. Ruisë (vend. pran.), nr. 72776/01, 09 mars 2006

—C—

Carlberg k. Suedisë (vend. pran.), nr. 9631/04, 27 janar 2009

—D—

Davydov k. Estonisë (vend. pran.), nr. 16387/03, 31 maj 2005
Demel k. Austrisë, nr. 30993/96, vendim i Komisionit i 16 prillit 1998

—E—

Engel me të tjerë k. Vendeve të Ulëta, 8 qershor 1976, seria A nr. 22

—F—

Fadin k. Ruisë, nr. 58079/00, 27 korrik 2006
Franz Fischer k. Austrisë, nr. 37950/97, 29 maj 2001

—G—

Garaudy k. Francës (vend. pran.), nr. 65831/01, 24 qershor 2003
Gestra k. Italisë (vend. pran.), nr. 21072/92, vendim i Komisionit i 16 janarit 1995
Glantz k. Finlandës, nr. 37394/11, 20 maj 2014
Goncharovy k. Ruisë (vend. pran.), nr. 77989/01, 27 nëntor 2008
Gradinger k. Austrisë, 23 tetor 1995, seria A nr. 328-C
Grande Stevens me të tjerë k. Italisë, nr. 18640/10 e 4 të tjerë, 4 mars 2014

—H—

Häkkä k. Finlandës, nr. 758/11, 20 maj 2014
Hangl k. Austrisë (vend. pran.), nr. 38716/97, 20 mars 2001
Harutyunyan k. Armenisë (vend. pran.), nr. 34334/04, 7 dhjetor 2006
Horciag k. Rumanisë (vend. pran.), nr. 70982/01, 15 mars 2005

—I—

Jussila k. Finlandës [DhM], nr. 73053/01, GjEDNj 2006-XIV

—K—

Kiiveri k. Finlandës, nr. 53753/12, 10 shkurt 2015
Klein k. Austrisë (vend. pran.), nr. 57028/00, 4 maj 2006
Korppoo k. Finlandës, nr. 19341/92, Vendim i Komisionit i 17 majit 1995
Kremzow k. Austrisë, nr. 16417/90, Vendim i Komisionit i 7 nëntorit 1990, Vendime dhe Raporte 67
Kurdov e Ivanov k. Bullgarisë, nr. 16137/04, 31 maj 2011

—L—

Lucky Dev k. Suedisë, nr. 7356/10, 27 nëntor 2014
Luksch k. Austrisë (vend. pran.), nr. 37075/97, 21 nëntor 2000

—M—

Manasson k. Suedisë (vend. pran.), nr. 41265/98, 8 prill 2003
Maresti k. Kroacisë, nr. 55759/07, 25 qershor 2009
Marguš k. Kroacisë [DhM], nr. 4455/10, GjEDNj 2014 (pjesë të zgjedhura)
Maszni k. Rumanisë, nr. 59892/00, 21 shtator 2006
Muslija k. Bosnjë-Hercegovinës, nr. 32042/11, 14 janar 2014

—N—

Nikitin k. Ruisë, nr. 50178/99, 20 korrik 2004
Nilsson k. Suedisë (vend. pran.), nr. 73661/01, GjEDNj 2005-XIII

Nykänen k. Finlandës, nr. 11828/11, 20 maj 2014

—O—

Oliveira k. Zvicrës, 30 July 1998, *Përmbledhje e vendimeve 1998-V*

Österlund k. Finlandës, nr. 53197/13, 10 shkurt 2015

Öztürk k. Gjermanisë, 21 shkurt 1984, seria A nr. 73

—P—

Paksas k. Lituanisë [DhM], nr. 34932/04, GjEDNj 2011 (pjesë të zgjedhura)

Palmén k. Suedisë (vend. pran.), nr. 38292/15, 22 mars 2016

Pirttimäki k. Finlandës, nr. 35232/11, 20 maj 2014

—R—

Rinas k. Finlandës, nr. 17039/13, 27 janar 2015

Rivard k. Zvicrës, nr. 21563/12, 4 tetor 2016

Rosenquist k. Suedisë (vend. pran.), nr. 60619/00, 14 shtator 2004

Ruotsalainen k. Finlandës, nr. 13079/03, 16 qershor 2009

—S—

Sarria v. Poland (vend. pran.), nr. 80564/12, 13 tetor 2015

Savinskiy k. Ukrainës (vend. pran.), nr. 6965/02, 31 maj 2005

Sergueï Zolotoukhine k. Rosisë [DhM], nr. 14939/03, GjEDNj 2009

Shibendra Dev k. Suedisë (vend. pran.), nr. 7362/10, 21 tetor 2014

Smirnova e Smirnova k. Rosisë (vend. pran.), nr. 46133/99 e 48183/99, 3 tetor 2002

Storbråten k. Norvegjisë (vend. pran.), nr. 12277/04, 1 shkurt 2007

Sundqvist k. Finlandës (vend. pran.), nr. 75602/01, 22 nëntor 2005

—T—

Tomasović k. Kroacisë, nr. 53785/09, 18 tetor 2011

Toth k. Kroacisë (vend. pran.), nr. 49635/10, 6 nëntor 2012

Tsonyo Tsonev k. Bullgarisë (nr. 2), nr. 2376/03, 14 janar 2010

—X—

Xheraj k. Shqipërisë, nr. 37959/02, 29 korrik 2008

—Z—

Zigarella k. Italisë (vend. pran.), nr. 48154/99, GjEDNj 2002-IX (pjesë të zgjedhura)